

Un anell màgic

Plató, a *República II*, introdueix en boca de Glaucó el mite de Giges:

Giges era un pastor que servia al rei de Lídia. Un dia, el pastor estant amb el seu ramat, s'originà una tempesta que va obrir una gran esquerda al terra. El pastor davallà per l'esvoranc i allà hi trobà, entre altres coses, un mort molt corpulent amb un anell a la mà. Agafà l'anell i se l'emportà.

Passats uns dies Giges assistí a la trobada mensual de pastors del rei per passar comptes dels ramats. Portava posat l'anell trobat i, per atzar, féu girar el gravat d'aquest cap a la palma de la mà. Els altres pastors començaren a parlar d'ell com si no hi fos. S'havia fet invisible.

Descobrí Giges que quan el gravat mirava endins era invisible, i quan el girava es feia visible. El pastor va aconseguir ser el missatger enviat a palau, i aprofitant el poder de l'anell, entrà a les habitacions del palau i seduí la reina. Amb l'ajut de la reina, assassinà al rei i li usurpà el poder.

Glaucó cita aquesta llegenda per mostrar la seva teoria que la injustícia forma part de la naturalesa humana. Només som justos per la por al càstig de la llei o bé per si s'obté un benefici pel bon comportament.

L'humà només fa el bé fins que pot fer el mal, o dit altrament, és universal el fet de corrompre's? Qui practica la justícia ho fa contra la seva voluntat, per impotència d'actuar injustament? Fer el bé i evitar el mal és la vella norma ètica, però fer-lo per deure i no per inclinació, per obligació i no per elecció, marca la diferència entre un bon individu o un individu bo.

La tasca i desafiament de l'educació seria infondre la recerca del bé i la justícia de manera que, quan portem l'anell de Giges, obrem bé per iniciativa pròpia. Com a educadors que som tots, ens cal la confiança i esperança que les persones podem ser bones sense coacció i càstig. Per què, qui té més mèrit, aquell que podent ser dolent és bo, o aquell que és bo perquè no té altra opció?

En una moral heterònoma, la que es defensa en el mite del pastor, actuar bé només s'esdevé perquè hi ha coerció, s'és just només per les represàlies, cosa que voldria dir que l'individu és incapaç de ser responsable de la seva acció. Seria convenient buscar el bé per sí mateix, perquè en el bé radica la bellesa i veritat; una tríada que condueix a la virtut.

La història que ens presenta Plató acaba de manera que Sòcrates convenç Glaucó que per molts beneficis que aparentment es puguin aconseguir a través de la injustícia, només és feliç qui actua correctament.

El dilema està servit. Vols l'anell de Giges? O més aviat...Qui no el vol?